

سخن سردبیر

مدیریت شفاف: گزارشی از فعالیت‌های پشت صحنه مدیریتی فصلنامه علوم و فنون مدیریت اطلاعات

قلمرو نشر در یک جامعه علمی نشان دهنده توانمندی آن رشته یا حوزه علمی در برقراری ارتباط؛ و بیان نیازها، چالش‌ها، دستاوردها و نیز تولید دانش است. همان‌طور که فتاحی، رجبعلی‌بگلو و آخشیک معتقد هستند، پویایی فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، حرفه‌ای و علمی جامعه را می‌توان در پویایی قلمرو نشر آن رصد کرد. به‌طور معمول در زمینه‌های علمی، آموزشی و حرفه‌ای، جلوه‌های تولید علم و گسترش نشر را می‌توان در قلمرو انتشار مجله‌ها و کتاب‌های علمی مورد بررسی قرار داد. در بین جامعه علمی، مطالعه مقاله‌های نشریات به خاطر دستیابی سریع به آخرین یافته‌های علمی، بیشتر از دیگر محمل‌های اطلاعاتی توصیه می‌شود.

---

۱. رحمت‌الله فتاحی، رضا رجبعلی‌بگلو و سمیه آخشیک. گذری و نظری بر گذشته، حال و آینده کتابداری و اطلاع‌رسانی در ایران: نگاهی به شکل‌گیری دستاوردها و چالش‌های توسعه علم اطلاعات و دانش‌شناسی. (شیراز: مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری؛ نامه‌ی پاریسی، ۱۳۹۳، ص ۲۵۰)

از آغاز شکل‌گیری رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در ایران نیم قرن سپری شده و این رشته در این مدت به پیشرفت‌های بسیاری دست یافته است. آغاز آموزش دانشگاهی و دایر شدن مقاطع سه‌گانه این رشته در اکثر دانشگاه‌های کشور، تأسیس انجمن علمی و توسعه آن به شاخه‌های استانی و انتشار مجله‌های تخصصی گوناگون نمونه‌ای از این پیشرفت‌هاست. بر اساس آخرین سیاهه اعلام شده از سوی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ۱۶ مجله علمی - پژوهشی و علمی - ترویجی در این حوزه وجود دارند. جدول ۱ گزارشی از این نشریات را نشان می‌دهد.

جدول ۱: نشریات علمی - پژوهشی و علمی - ترویجی حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی

ردیف	نام نشریه	نام سازمان مربوط	درجه علمی	آدرس وبسایت
۱	آیینیه میراث	مرکز پژوهشی میراث مکتوب	علمی - پژوهشی	http://www.am-journal.ir
۲	پردازش و مدیریت اطلاعات	پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران	علمی - پژوهشی	http://jipm.irandoc.ac.ir
۳	پژوهشنامه علم‌سنجی	دانشگاه شاهد	علمی - پژوهشی	http://rsci.shahed.ac.ir
۴	پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی	دانشگاه فردوسی مشهد	علمی - پژوهشی	https://infosci.um.ac.ir/index.php
۵	ترویج علم	انجمن ترویج علم	علمی - ترویجی	http://www.popsience.ir
۶	تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی	نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور	علمی - پژوهشی	http://publij.ir
۷	تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی	کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران	علمی - پژوهشی	https://jlib.ut.ac.ir
۸	تعامل انسان و اطلاعات	دانشگاه خوارزمی	علمی - پژوهشی	http://hii.khu.ac.ir
۹	رهیافت	مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور	علمی - ترویجی	http://mrisp.ac.ir

ردیف	نام نشریه	نام سازمان مربوط	درجه علمی	آدرس وبسایت
۱۰	سیاست علم و فناوری	مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور	علمی - پژوهشی	http://nrisp.ac.ir
۱۱	کتابداری و اطلاع‌رسانی	آستان قدس رضوی	علمی - پژوهشی	http://lis.aqr-libjournal.ir
۱۲	گنجینه اسناد	سازمان اسناد و کتابخانه ملی ج.ا.ا.	علمی - پژوهشی	http://ganjineh.nlai.ir
۱۳	مدیریت اطلاعات	انجمن مدیریت اطلاعات ایران	علمی - پژوهشی	http://www.aimj.ir
۱۴	مطالعات کتابداری و علم اطلاعات	دانشگاه شهید چمران اهواز	علمی - پژوهشی	http://slis.scu.ac.ir
۱۵	مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات	سازمان اسناد و کتابخانه ملی ج.ا.ا.	علمی - پژوهشی	http://nastinfo.nlai.ir
۱۶	International Journal of Information Science & Management	مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری	علمی - پژوهشی	http://ijism.ricest.ac.ir/index.php/ijism

علاوه بر مجلات ذکر شده، چند مجله دیگر هستند که از سوی دانشگاه‌های مختلف منتشر می‌شوند ولی هنوز موفق به کسب درجه علمی - پژوهشی یا علمی - ترویجی نشده‌اند که اطلاعات آنها در جدول شماره ۲ آورده شده است.

جدول ۲: نشریه‌های تخصصی فاقد درجه حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی

ردیف	نام نشریه	نام سازمان مربوط	آدرس وبسایت
۱	مطالعات دانش‌شناسی	دانشگاه علامه طباطبایی	http://jks.atu.ac.ir
۲	دانش‌شناسی	دانشگاه آزاد اسلامی تهران شمال	http://qje.iau-tnb.ac.ir
۳	علم سنجی کاسپین	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی بابل	http://cjs.mubabol.ac.ir
۴	نظام‌ها و خدمات اطلاعاتی	دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات	http://iss.srbiau.ac.ir
۵	نقد کتاب اطلاع‌رسانی و ارتباطات	خانه کتاب ایران	http://icbr.faslnameh.org
۶	علوم و فنون مدیریت اطلاعات	دانشگاه قم	http://stim.qom.ac.ir

البته علاوه بر این موارد، نشریه‌هایی همچون شناسه و... که جنبه خبری دارند و به شکل الکترونیکی منتشر می‌شوند نیز وجود دارند. نشریه علوم و فنون مدیریت اطلاعات نشریه‌ای است که انتشار آن از سوی گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه قم در اسفند ماه سال ۱۳۹۴ به‌طور رسمی آغاز شد. تجربیات ارزشمند اعضای محترم هیأت تحریریه و بخصوص سردبیر ما را بر آن داشت که در مدیریت نشریه کلیه اصول و قوانین علمی را مراعات کنیم. دوری کردن از هر گونه حب و بغض، انتخاب داوران بر اساس تخصص، اطلاع‌رسانی سریع و به‌موقع به نویسندگان مقاله‌ها، پیگیری مقاله‌ها از داوران محترم و... اموری بود که عوامل اجرایی نشریه برای انجام درست و به‌موقع آنها اهتمام داشتند.

درخواست سردبیر مبنی بر شفاف بودن کلیه امور نشریه برای نویسندگان محترم از مواردی بود که ما را بر آن داشت تا اطلاعات کاملی از خط مشی مجله، دستورالعمل تنظیم و ارسال مقاله، تهیه گزارش تصویری از کلیه مراحل کاری نشریه و ارائه گزارش‌های آماری جداگانه برای هر سال فعالیت را تهیه کنیم و در وبسایت نشریه قرار دهیم. حال

که شماره ۱۰ فصلنامه آماده انتشار است لازم دیدیم که گزارش کاملی از کلیه فرآیندهای مدیریتی فصلنامه برای خوانندگان محترم و نویسندگان همکار ارائه کنیم از اسفند ۱۳۹۴ تا اسفند ۱۳۹۶ به طور کلی ۱۹۸ مقاله به دفتر فصلنامه رسیده است. برخی از این مقاله‌ها به علت عدم ارتباط موضوعی و یا به جهت محتوای ضعیف و یا ساختار نامناسب در همان مرحله دریافت از سوی جانشین سردبیر رد می‌شد. مقاله‌های متناسب با خط مشی و سیاست‌های فصلنامه جهت طی بقیه مراحل به داوران محترم ارسال می‌شدند. نمودار ۱ وضعیت مقاله‌های رسیده را نمایش می‌دهد.

نمودار ۱. توزیع فراوانی مقاله‌های رسیده و منتشر شده در بازه زمانی اسفند ۱۳۹۴ تا اسفند ۱۳۹۶

همان طور که داده‌های نمودار ۱ نشان می‌دهد، ۳۰ درصد از مقاله‌های دریافتی از سوی داوران محترم مناسب چاپ تشخیص داده شدند. بیش از نیمی از مقاله‌های دریافتی (۵۴ درصد) از سوی داوران محترم رد شدند و ۱۶ درصد از مقاله‌ها نیز هنوز در مراحل داوری یا اعمال اصلاحات از سوی نویسندگان محترم هستند که هنوز فرآیند داوری برای آن‌ها به آخر نرسیده و تعیین تکلیف نشده‌اند. نرخ رد، نزدیک به ۶۰ درصد مقاله‌های مجله، در حالی اتفاق می‌افتد که این نشریه، علمی - پژوهشی نیست و اعضاء محترم هیأت

علمی دانشگاه‌ها و دانشجویان دوره دکتری تمایلی به ارسال مقاله‌های خود به مجله فاقد درجه ندارند.

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در سیاست‌های اخیر خود نشریات را ملزم کرده تا دایره تخصصی خود را خیلی ریز و در حد لایه سوم در نظر بگیرند و در رعایت پوشش موضوعی خود اهتمام داشته باشند. فصلنامه علوم و فنون مدیریت اطلاعات نیز این اصل را مد نظر داشته و بر اساس خط مشی و سیاست‌گذاری که داشته سعی کرده به حوزه‌های موضوعی پیش‌بینی شده وفادار بماند. لذا، کلیه مقاله‌های رسیده در ۷ دسته تخصصی دسته‌بندی شدند که جدول ۳ تعداد مقاله‌های رسیده در هر بخش را نمایش می‌دهد.

جدول ۳. توزیع فراوانی مقاله‌های رسیده و تناسب آن‌ها با محورهای اعلام شده به‌عنوان حوزه پوشش مجله

ردیف	حوزه موضوعی	تعداد مقاله‌های رسیده		تعداد مقاله‌های چاپ شده	
		فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
۱	مدیریت اطلاعات	۲۴	۱۲/۱۲	۵	۸/۴۷
۲	مدیریت دانش	۱۶	۸/۰۸	۴	۶/۷۷
۳	سازماندهی دانش	۱۸	۹/۰۹	۴	۶/۷۷
۴	فناوری اطلاعات	۵۳	۲۶/۷۶	۲۰	۳۳/۸۹
۵	سواد اطلاعاتی	۱۱	۵/۵۵	۰	۰
۶	نیازهای اطلاعاتی (رفتار اطلاع-یابی)	۸	۴/۰۴	۵	۸/۴۷
۷	علم‌سنجی	۸	۴/۰۴	۵	۸/۴۷
۸	سایر موضوعات	۶۰	۳۰/۳۰	۱۶	۲۷/۱۱
۹	جمع کل	۱۹۸	۱۰۰	۵۹	۱۰۰

بخش اعظمی از دانشی که تولید می‌شود، از طریق مجلات در اختیار جامعه قرار می‌گیرد و به تعبیر فتاحی مقالات مجلات واسطه‌ای هستند که دانش جدید را به دانش کهن پیوند می‌دهند. در این حالت، مجلاتی که می‌خواهند دانش نویی ارائه دهند، باید مطمئن باشند که مقاله‌های انتخابی از ویژگی‌های علمی برخوردارند و رسیدن به این ویژگی‌ها از طریق ارزیابی مشخص می‌شود. پس مقاله‌های علمی باید ارزیابی شوند تا

کیفیت آنها مورد تأیید قرار بگیرد و بتوانند دانشی را در دسترس دیگران قرار دهند. در نتیجه کیفیت دانش نو با دانش تولید شده تا اندازه بسیار زیادی وابسته به داوری است. این مطلبی است که همه بر آن توافق دارند و اعتبار هر مجله‌ای هم به داوری آن است (فتاحی، ۱۳۹۱، ص ۵).

از آنجائی که برای هر مقاله رسیده به نشریه علوم و فنون مدیریت اطلاعات ۲ داور در نظر گرفته می‌شود، با احتساب ۱۹۷ مقاله رسیده بایستی ۳۹۴ مورد داوری صورت گرفته باشد. در پاره‌ای از موارد که اختلاف زیادی بین نظرات داوران اول و دوم به چشم می‌خورد مجبور به استفاده از نظر داور سوم بودیم. در کنار این موارد، برخی از مقاله‌ها نیز در همان مرحله دریافت، نامناسب، ضعیف یا نامرتبط تشخیص داده و از همان ابتدا رد می‌شدند.

در همین راستا، فصلنامه علوم و فنون مدیریت اطلاعات قصد داشت داوران کیفی برای مقاله‌های فصلنامه انتخاب کند. با توجه به این که افراد با رتبه استاد تمام اندک و اغلب آنان نیز با مشغله تدریس، تحقیق و هدایت دانشجویان دکتری درگیر هستند رغبت کمتری به همکاری با فصلنامه دارند. جدول ۴ رتبه‌های علمی داوران منتخب را نمایش می‌دهد.

جدول ۴. توزیع فراوانی داوران مجله به تفکیک رتبه علمی

رتبه	فراوانی	درصد
استاد	۴	۵/۸۸
دانشیار	۱۱	۱۵/۷۱
استادیار	۴۴	۶۴/۷۰
مربی	۴	۵/۸۸
سایر	۷	۱۰/۲۹
جمع کل	۷۰	۱۰۰

همان طور که داده‌های جدول ۴ نشان می‌دهد، تعداد ۷۰ داور در طول انتشار ده شماره مورد نظر، انتخاب و به همکاری دعوت شدند. فعالیت‌های تدریس، تحقیق و

راهنمایی پایان‌نامه‌های دکتری بیشترین وقت اعضاء هیأت علمی دانشگاه‌ها را به خود اختصاص داده و افراد کمتر حاضر به همکاری می‌شدند. دیگرانی که در جدول ذکر شده- اند دانشجویان دکتری و یا کسانی هستند که به تازگی از رساله‌های دکتری خود دفاع کرده‌اند و در حوزه موضوعی خود متخصص و علاقه‌مند هستند و سیاست فصلنامه علوم و فنون مدیریت اطلاعات این است که از متخصصین جوان و باعلاقه نیز بهره‌مند شود.^۱ این نارسائی است که حسن‌زاده^۲ و علیپور حافظی^۳ نیز به آن اشاره داشته‌اند. حریری^۴ (۱۳۹۱) در این خصوص معتقد است که:

نبود انگیزه لازم و مشغله کاری فراوان سبب می‌شود مجلات علمی در داوری مقاله‌های دریافتی با مشکلات جدی مواجه شوند و پاسخ گرفتن از داوران علیرغم پیگیری‌های متوالی گاهی ماه‌ها به طول انجامد. واقعیت این است که راه حل قطعی برای این مسئله وجود ندارد و تنها می‌توان نکاتی را برای هر دو گروه یاد شده یعنی مجلات و داوران مطرح کرد که شاید بتواند این مشکل عدم توازن بین عرضه و تقاضا را تا حدی مرتفع ساخت [سازد]. پیشنهاد می‌کنم که مجلات فهرست داوران خود را گسترش دهند و از ارسال مقاله‌های متعدد در فواصل زمانی کوتاه برای داوران خودداری کنند. و نهادهای ذیربط به برگزاری کارگاه‌های آموزش داوری مقالات برای دانشجویان دکتری و نویسندگان کم تجربه اقدام کنند و با انتقال مهارت‌های داوری مقالات به نویسندگان جوان‌تر به حل مشکل محدودیت تعداد داوران قابل اعتماد کمک کنند.

در همین راستا، فصلنامه علوم و فنون مدیریت اطلاعات اعضاء هیأت علمی با مرتبه استادیاری را بیشتر به همکاری طلبیده و سعی کرده از توان و انرژی این افراد استفاده‌ای بهینه به عمل آورد. استفاده از توان علمی تمامی دانشگاه‌های دارای رشته علم اطلاعات و

---

^۱ از علاقه‌مندان این حوزه نیز می‌خواهیم تا در صورت علاقه‌مند بودن به همکاری در داوری با فصلنامه رزومه خود را به ایمیل فصلنامه ارسال کنند.

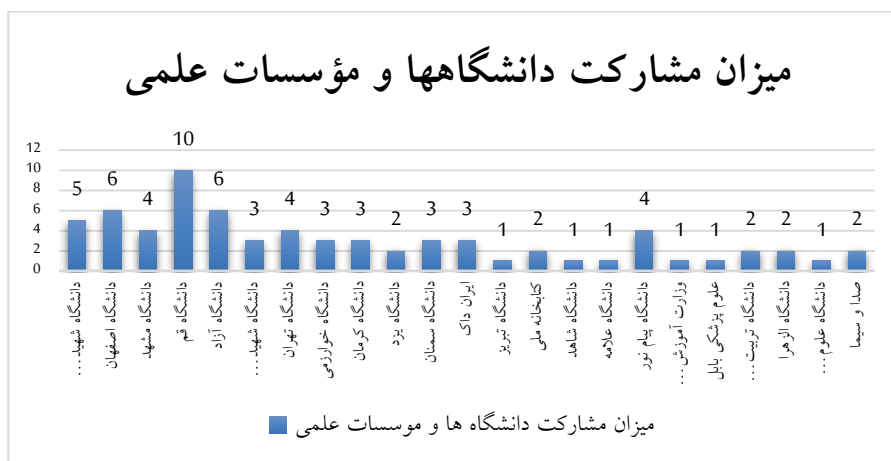
^۲ محمد حسن‌زاده، داوری برای نشریات علمی: چه باید کرد؟، کتاب ماه کلیات، ۱۵ (۹)، ۱۴-۱۵.

^۳ مهدی علیپور حافظی، مشکلات و کاستی‌های فرآیند داوری در نشریات علمی، کتاب ماه کلیات، ۱۵ (۹)، ۳۸-۴۳.

^۴ نجلا حریری، دشواری‌های داوری مقالات مجلات علمی، کتاب ماه کلیات، ۱۵ (۹)، ۱۲-۱۳.

دانش‌شناسی کشور اعم از دانشگاه‌های دولتی، آزاد اسلامی، پیام نور و حتی مراکز پژوهشی همچون سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور، مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری، پایگاه استنادی جهان اسلام و... نقطه قوت فرآیند داوری در فصلنامه است. نمودار ۲ وضعیت مشارکت مراکز آموزشی و پژوهشی فعال در حوزه را در فرآیند داوری مقاله‌های نشریه نشان می‌دهد.

نمودار ۲. تعداد کل داوران مجله از نظر وابستگی سازمانی

تأخیر در داوری یکی از مشکلاتی است که نویسندگان مقاله‌ها همیشه با آن درگیر هستند. این مسأله همیشه کانون توجه محققان بوده به طوری که نجلا حریری معتقد است که علی‌رغم پیگیری‌های متعدد از سوی عوامل اجرایی نشریات، این تأخیر گاهی ماه‌ها به طول می‌انجامد. تأخیر داوران در پاسخ دادن مشکلات عدیده‌ای را برای نشریات به وجود می‌آورد که مهمترین آن‌ها خدشه‌دار کردن موقعیت نشریه در میان مخاطبان است. وقوع چنین امری تعداد خوانندگان را کاهش می‌دهد و محققان ترجیح می‌دهند که مقاله‌های خود را به نشریه‌های دیگری ارسال کنند. در حقیقت اعتماد و اطمینان آنان نسبت به نشریه

کاهش می‌یابد. قانع در این خصوص معتقد است که «نشریه و مولف [مؤلف] و امدار یکدیگرند. ناشرین مجلات معتبر به دنبال همکاری مولفان [مؤلفان] مشهور و برجسته با نشریه خود هستند و با جلب همکاری پژوهشگران موفق و نامدار در حوزه تخصصی فعالیت نشریه، اقبال [۹] مطالعه بیشتر آن و توزیع گسترده در سطح بین‌المللی را افزایش می‌دهند» [۴] علاوه بر این، باعث اعتباربخشی به نشریه نیز می‌شوند».

در همین راستا، فصلنامه علوم و فنون مدیریت اطلاعات سعی بر آن داشت که هر چه سریعتر تکلیف مقاله‌های رسیده را مشخص سازد. مدت زمان فرآیند داوری تمامی مقاله‌های فصلنامه در جدول ۵ نمایش داده شده است.

جدول ۵. میانگین مدت زمانی جهت پاسخگویی داوران به مقاله‌ها تا تعیین تکلیف نهایی در بازه زمانی ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۶

حداکثر (به تعداد روز)	۴۶ روز
حداقل (به تعداد روز)	۱ روز
تعداد تمام روزهای داوری	۸۶۶ روز
میانگین کل داوری‌ها	۱۳ روز

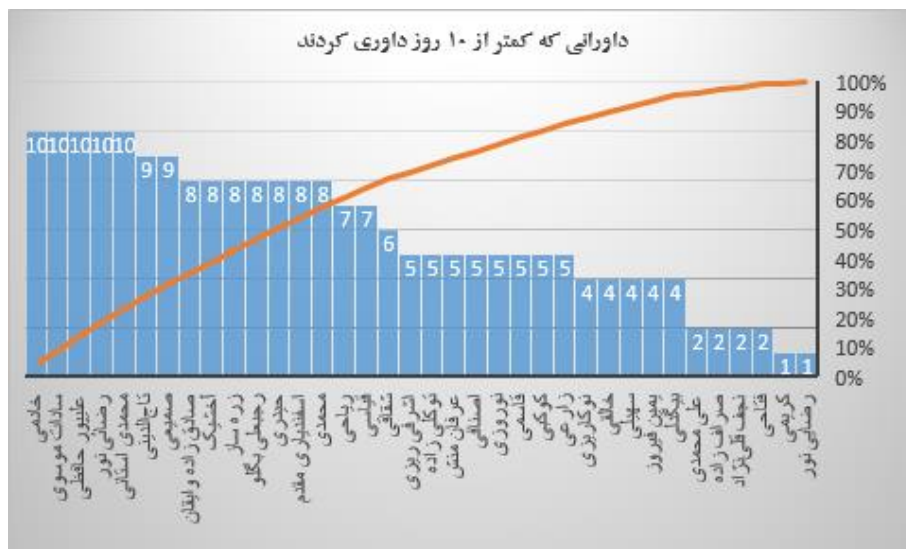
نگاه داوران به مقاله‌های ارسالی متفاوت هست. برخی آن را همان طور که رضایی شریف‌آبادی مطرح می‌کند نوعی امتیاز برای خود قلمداد می‌کنند و معتقدند که وقتی من در جریان مقاله قرار می‌گیرم می‌توانم از بحث‌های روز مطلع شوم و بسنجم که چه مقدار راجع به این موضوع کار شده و اگر فرد پر مشغله‌ای باشم این مقاله الزامی است که در جریان قرار بگیرم». داوران باید بدانند که تجربه‌های داوری برای آنها در تدوین مقاله‌های کم‌عیب و نقص بیشتر کمک می‌کند. حسن‌زاده نیز معتقد است که «داوری مقالات یکی از لذت‌بخش‌ترین کارهایی است که روزانه انجام می‌دهم. احساس می‌کنم وقتی مقاله‌ای را مطالعه می‌کنم اول پیام آن مقاله را دریافت و به گنجینه دانشی خود اضافه می‌کنم و

^۱. محمدرضا قانع، بررسی، شناسایی و ارزیابی ویژگی‌ها و روند انتشار نشریات علمی معتبر. (شیراز: مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری، ۱۳۹۲، ص ۲۵).

^۲. راهکارهای ارتقاء داوری در نشریات علمی (۱۳۹۱). کتاب ماه کلیات، ۱۵ (۹)، ۴-۱۱.

سپس در مورد آن نظر می‌دهم. با این کار، چه مقاله پذیرفته شود یا نشود، من چیزهایی از آن مقاله می‌آموزم. اگر مقاله دارای نکات مثبت باشد، تلاش می‌کنم در نوشته‌های خود از آن بهره ببرم و چنانچه مقاله ضعیف و غیر قابل پذیرش باشد تلاش می‌کنم از مواردی که موجب شد مقاله را تأیید نکنم، در مقاله‌های بعدی خودم پرهیزم. داوری مقاله یک توفیق اجباری برای یادگیری و آشنایی با یافته‌های علمی جدید است که معمولاً دروازه‌بانان علم به آن دسترسی پیدا می‌کنند».

فصلنامه علوم و فنون مدیریت اطلاعات همیشه مروج این گونه نگاه در بین داوران بوده و در تلاش است با شناسایی داوران متخصص و منضبط سعی کند این فرآیند را در یک دوره منطقی به اتمام برساند. میانگین ۱۳ روز برای داوری زمان بسیار مناسبی است که جا دارد به خاطر آن، از نهایت همکاری داوران محترم تشکر کنیم. به منظور ارج نهادن بر مسئولیت حرفه‌ای داورانی که پاسخ‌گویی داوری را در اولویت‌های کاری خود قرار می‌دهند، نموداری از همکاری داورانی که در کمتر از ۱۰ روز داوری‌های خود را انجام داده‌اند تهیه شده است.

نمودار ۳. فعال‌ترین داوران در بازه زمانی کمتر از ۱۰ روز

هر اجتماع علمی دارای هنجارها، اخلاق، قوانین، ملاک‌های حقیقت، و توجیحات خاص خود و در بین صاحب‌نظران آن حرفه دارای ارزش و احترام است. ما متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی همیشه در کارکرد حرفه‌ای خود اصول پنجگانه رانگانان را سرلوحه کاری خود قرار داده و معتقدیم که «در وقت مراجعه کننده باید صرفه‌جویی شود». نویسنده(گان) مقاله‌ها مراجعه کنندگانی هستند که باید به حقوق آنان احترام گذاشت و در وقت آنان صرفه‌جویی کرد

یکی از مشکلات اساسی دیگر در فرآیند داوری، ارائه نظرهای کلی داوران در باره مقاله مورد داوری است بدون این که ایرادات هر بخش را جداگانه بیان کنند. این مسئله باعث می‌شود که مشکلات مقاله مبهم بماند و نویسنده نداند که ضعف مقاله در کدام بخش بوده است، در حالی که دقت داوران در فرآیند داوری و بیان نارسائی‌ها و مشکلات بخش‌های مختلف مقاله، به همراه معرفی منابع اصیل و پایه و روزآمد مغفول مانده از نظر نویسندگان علاوه بر تقویت غنای نوشته برای نویسندگان جوان نقشی آموزشی دارد و باعث می‌شود که در کارهای خود ضعف‌ها را برطرف کنند. لذا در همین جا از داوران محترم تقاضا می‌شود که این مهم را مد نظر داشته باشند و مشکلات هر قسمت را جداگانه بیان کنند. البته سردبیر و عوامل اجرایی نشریه بر این مهم توجه و سعی دارند از داورانی که این مسئولیت خطیر را نادیده می‌گیرند کمتر استفاده کنند.

آنچه در پایان این یادداشت می‌توان گفت این است که اغلب افراد فرآیند مدیریتی فصلنامه را امر کاملاً محرمانه‌ای می‌دانند و هیچ اطلاعاتی از آن به خوانندگان ارائه نمی‌کنند. این امر شاید در رشته‌های گوناگون اتفاق افتاده باشد اما در رشته ما کمتر گزارشی از پشت صحنه مدیریتی نشریات منتشر شده است. به نظر می‌رسد با ظهور فناوری‌های نوین می‌توان اطلاعات مناسبی را در اختیار مخاطبان خود قرار داد. به همین خاطر معتقدیم که «مدیریت شفاف» یک اصل فراموش شده در ارکان مدیریتی نشریات علمی کشور است. تصور گردانندگان فصلنامه علوم و فنون مدیریت اطلاعات این است که این حق طبیعی خوانندگان و علاقه‌مندان و نویسندگان این فصلنامه است که بدانند فرآیند مدیریتی در این فصلنامه چگونه است؟ آیا نشریه در امور خود از تعداد افراد

محدودی استفاده می‌کند یا از دانش ملی در اداره آن کمک می‌گیرد؟ شاید باور بر این اصول بود که باعث شد فصلنامه در اندک زمانی پس از انتشار خود با این که وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و شورای سیاستگذاری نشریات علمی پس از تغییرات به عمل آمده و تعویض وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و معاون پژوهشی او فرآیند اعطای درجه علمی - پژوهشی و علمی - ترویجی نشریات را متوقف کرده، از سوی «پایگاه استنادی جهان اسلام» که سومین پایگاه استنادی جهان است پذیرش گیرد و با توجه به معیارهای ارزیابی آن بالاترین امتیاز پذیرفته شود. معتقدیم که یک نشریه علمی برای بقاء خود و بهبود مقبولیت در بین جامعه علمی ملزم به رعایت هنجارها از جمیع جهات و مسئولیت این مهم بیشتر متوجه حوزه سردبیری نشریه است. در همین راستا سعی خواهیم کرد که در شماره‌های مختلف گزارش‌های متفاوتی از فرآیند انتشار نشریه در اختیار علاقه‌مندان قرار دهیم تا الگویی باشد برای بقیه نشریات، تا آن‌ها نیز خوانندگان را از کم و کیف فعالیت‌های مدیریتی نشریه خود آگاه و مردم‌سالاری شیشه‌ای را حاکم سازند. و در انتها نیز از تمام عوامل اجرایی فصلنامه و تمام داورانی که دلسوزانه با فصلنامه علوم و فنون مدیریت اطلاعات همکاری داشتند صمیمانه سپاسگزاریم.

مهدی محمدی

جانشین سردبیر